

POUČENÍ DÁRCE KRVE

I. Ohrožení příjemce krevní transfúze

Léčba krví a krevními složkami přináší příjemci transfúze kromě pozitivního léčebného účinku také riziko přenosu infekční choroby od dárce krve. Krví přenosných infekcí je celá řada. Z praktického hlediska jsou však nejvýznamnější infekční žloutenka typu B, infekční žloutenka typu C a AIDS.

Riziko přenosu infekce se snažíme snížit: a) výběrem dárce krve
b) vyšetřením odebrané krve

a) Výběr dárce krve

Riziko výskytu nemoci přenosné krví zvyšuje:

- úzký kontakt s nemocným s infekční žloutenkou (rodina, zaměstnání, sexuální partner v posledním roce)
- úzký kontakt s osobou infikovanou HIV nebo nemocným s AIDS (rodina, sexuální partner)
- úzký kontakt s nemocným s krvácivou chorobou (rodina, sexuální partner)
- výskyt Creutzfeld-Jakobovy nemoci a jejích variant (v CJD=BSE,TSE) v pokrevním příbuzenstvu či rodině
- pobyt ve Velké Británii a Francii (nad 6 měsíců) v letech 1980 – 1996 (teoretické riziko variantní Creutzfeld-Jakobovy nemoci), podání transfúze ve Velké Británii po roce 1980
- tetování, propichování uší, body piercing, akupunktura apod. mimo zdravotnické zařízení v posledním roce
- endoskopické vyšetření s provedenou biopsií v posledním roce
- opakovaná léčba krevními deriváty, podání transfúze v posledním roce (i v zahraničí)
- pasivní imunizace proti žloutence typu B (např. u zdravotnického personálu pro úraz v posledním roce)
- hormonální léčba pro růstové a vývojové poruchy (např. lidským růstovým hormonem)
- neurochirurgický výkon s použitím štěpu tvrdé mozkové pleny, transplantace rohovky, ušního bubínku, transplantace s použitím štěpu zvířecího původu
- pobyt v nápravném zařízení (vězení) v posledním roce
- střídání náhodnýchsexuálních partnerů, zejména zahraničních
- pohlavní styk mezi muži (platí i pro sexuální partnerku tohoto muže)
- pohlavní styk provozovaný pro peníze nebo drogy (prostitute), (platí i pro sexuální partnery těchto osob)
- léčba nebo sledování pro pohlavní chorobu v posledním roce
- toxikománie a alkoholismus
- užívání injekčních drog (i v minulosti), pohlavní styk s osobou, která užívá injekční drogy, užívání steroidů nebo hormonů nepředepsaných lékařem (i v minulosti)
- potřísnění sliznice nebo poranění kůže infekčním materiálem

Pokud patříte do některé z uvedených skupin, krev, prosím, nedávejte !

Máte právo klást otázky týkající se odběru a právo kdykoliv od odběru ustoupit.

V případě pochybností se poraďte s lékařem transfúzního oddělení nebo přistupte k samovyloučení.

Samovyloučení

Pokud dodatečně získáte nejistotu či pochybnosti o bezpečnosti vám odebrané krve či krevní složky, prosíme, sdělte tuto skutečnost písemně nebo telefonicky pracovníkům transfúzního oddělení, ve kterém byl odběr proveden.

Pokud si do 24 hodin uvědomíte závažný důvod, pro který by **neměla** být Vaše krev použita, zavolejte, prosím, na telefon č. 311 542 225 v době od 6.00 hod. do 14.00 hod.

Další rizika

Příjemce transfúze může být ohrožen i některými léky, které dárce krve užívá nebo užíval.

Dlouhodobě jsou z dárcovství vyřazeni lidé, kteří užívají některé léky (tablety, injekce) na léčbu akné, lupénky, vypadávání vlasů, zbytnění prostaty. Týká se to léků – isotretinoin (např. Accutane, Roaccutane), etretinat (např. Tegison, Tigason), acitretin (např. Neotigason), finasterid (např. Finex, Propecia, Proscar, Penester).

Délka vyřazení dárce závisí na léku a na způsobu podávání.

Riziko přenosu infekce zvyšuje pobyt v některých zemích.

Za rizikový se považuje pobyt v zemích s výskytem malárie, Chagasovy choroby, horečky Q, pobyt v zemích se zvýšeným výskytem infekčních nemocí (např. infekční žloutenky aj.), pobyt (nad 6 měsíců) ve Velké Británii nebo Francii v letech 1980 – 1996 (teoretické riziko variantní Creutzfeldt-Jakobovy choroby).

Rizika pro příjemce snižuje

1) Bezpríspevkové dárcovství

riziko přenosu infekční nemoci na příjemce je nižší, pokud není dárce motivován přímým finančním prospěchem

Proto dáváme přednost bezpríspevkovému dárcovství.

2) Pravidelné dárcovství

riziko přenosu infekční nemoci na příjemce je nižší, pokud je dárce vyšetřen opakovaně

Proto se obracíme na dárce s výzvou, aby krev nebo její složky darovali pravidelně.

b) Vyšetření odebrané krve

Kromě vyplnění dotazníku, laboratorní kontroly a vyšetření lékařem (pohovor), vyšetřujeme každou krev na přítomnost známek infekce:

- HBV (žloutenka B)
- HCV (žloutenka C)
- HIV (původce AIDS)
- syfilis (LUES, příjice)

V případě nevyhovujících výsledků laboratorních vyšetření budete informováni.

I přes uvedený způsob vyšetření nejsme schopni zaručit příjemci krve (tj. nemocnému) naprostou bezpečnost (např. proto, že test může být založen na průkazu protilátek a dárce může „trvat“ 6 – 8 týdnů, než protilátku po „nakažení“ vytvoří).

Spolupráce s dárce a naprostá důvěra má tedy zásadní význam. Údaje o zdravotním stavu dárce udržujeme v jeho dokumentaci a při zachování zásad lékařského tajemství poskytujeme část z nich do Národního registru transfúzní služby.

Vám odebraná krev bude použita pouze v případě, že bude vyhovovat požadavkům na její bezpečnost a jakost.

II. Riziko pro dárce krve

Odběr krve či krevních složek ne zcela zdravému dárci krve.

Odběrem krve by mohl být ve vzácných případech poškozen dárcce, který sám trpí nedostatkem odebírané složky, proto před odběrem vyšetřujeme krevní obraz. Další vyšetření slouží k všeobecnému posouzení zdravotního stavu dárce. Všechny abnormální nálezy jsou dárci oznámeny.

Nežádoucí reakce na odběr

Jako nežádoucí reakce na odběr(komplikace) se může objevit:

- Krevní výron, modřina (špatný vpich, krvácení do podkoží po vpich). Riziko této komplikace lze snížit řádným stlačením místa vpichu po odběru (alespoň 10 minut)
- Celková reakce, mdloby, které jsou způsobeny ne dost rychlým přizpůsobením krevního oběhu změnám při odběru nebo nepřiměřenou psychickou reakcí. Ke mdlobě dochází nejčastěji u dárců hladovějících, „uhoněných“ a při příliš rychlém opuštění odběrového křesla. Důležité je, aby dárcce byl řádně poučen a hlásil již první příznaky (zcela výjimečně by mohlo dojít k podobným komplikacím i z jiných příčin, zásady jejich prevence i průběh jsou obdobné).

Všechn materiál používaný k vlastnímu odběru krve i k odběru krve k laboratornímu vyšetření je zásadně na jedno použití.

Žádné riziko přenosu jakékoliv krví přenosné infekce na dárce nehrozí !

III. Práva dárce

Dárce má právo na informace :

- ☺ o tom, že má právo klást otázky týkající se odběru a právo kdykoliv od odběru ustoupit. Pokud některé formulace uvedené v dotazníku Vám nejsou jasné, poradte se s vyšetřujícím lékařem. Máte právo ne soukromí při pohovoru s lékařem a během klinického vyšetření.
- ☺ o významu dobrovolného a bezpříspěvkového dárce
- ☺ o důvodech, které darování brání pro možné ohrožení zdravotního stavu dárce nebo příjemce transfúzního přípravku
- ☺ o tom, že každý vpich do žíly provádí zaškolený personál pomocí jednorázového materiálu a po provedení dezinfekce kůže, vše podle předpisů kontrolovaných hygienickou službou
- ☺ o způsobech vyšetření odebrané krve a jejích složek a tom, že odebraná krev a její složky budou použity pouze v případě, že budou vyhovovat požadavkům na jejich bezpečnost a jakost. Každý odběr je vyšetřen testy na HIV, žloutenku typu B a C, syfilis a screening protilátek proti erytrocytům
- ☺ o tom, že v případě nálezů nevyhovujících výsledků budete informován
- ☺ o tom, že získané údaje o Vašem zdravotním stavu budou archivovány a chráněny před zneužitím neoprávněnými osobami podle platných předpisů

Své připomínky, návrhy apod. máte možnost zapsat do knihy přání a stížností umístěné v čekárně pod televizí.

Můžete také využít naši e-mailovou adresu : darci@nemhoro.cz.